

บทที่ 2

ระเบียบวิธีสถิติ

2.1 ประชากรเป้าหมาย

ครัวเรือนที่อยู่ในขอบข่ายของการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2560 ได้แก่ **ครัวเรือนส่วนบุคคล** ทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ ยกเว้นครัวเรือนชาวต่างประเทศที่ทำงานในสถานทูต หรือองค์กรระหว่างประเทศที่มีเอกสิทธิ์ทางการทูต

2.2 เวลาอ้างอิง

ระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์

หมายถึง ระยะเวลานับจากเดือนก่อนเดือนสัมภาษณ์ย้อนหลังไป 12 เดือน ดังนี้

ถ้าสัมภาษณ์ ต.ค. 60 คือ ช่วง ต.ค. 59 – ก.ย. 60

ถ้าสัมภาษณ์ พ.ย. 60 คือ ช่วง พ.ย. 59 – ต.ค. 60

ถ้าสัมภาษณ์ ธ.ค. 60 คือ ช่วง ธ.ค. 59 – พ.ย. 60

2.3 คำนิยาม

2.3.1 ความพิการ (Disability)

ความพิการมีความหมายได้หลายมิติ อาจมองว่าพิการจาก 1) ลักษณะภายนอก หรือ 2) ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือ 3) ไม่สามารถเข้าร่วมในสังคม ตัวอย่างเช่น คนที่ถูกตัดขาได้เข้า เมื่อมองจากภายนอก คือ พิการขาขาด เมื่อมองที่ความสามารถจะกล่าวว่า พิการเดินลำบาก และเมื่อมองที่ความสามารถในการเข้าร่วมสังคม อาจกล่าวว่าคนนี้มี ความพิการ ไม่สามารถประกอบอาชีพเดิมได้ ดังนั้นแนวทางของ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) จึงกล่าวว่า “ความพิการ มีความหมายครอบคลุม ความบกพร่อง (Impairments) ข้อจำกัดในการทำกิจกรรม (Activity limitations) และข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม (Participation restrictions)” มีดังนี้

➤ ความบกพร่อง (Impairment)

หมายถึง การสูญเสียหรือความผิดปกติของโครงสร้างของร่างกาย หรือการใช้งานของร่างกาย (รวมถึงการทำงานด้านจิตใจ) ที่สังเกตหรือเห็นได้ชัด ดังนั้น ความบกพร่องจะพิจารณาที่ “อวัยวะ” หรือ “ระบบการทำงาน” ของส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น ตาบอด หูหนวก แขน/ขาขาด อัมพาต โรคจิต/วิกลจริต ออทิสติก เป็นต้น

➤ ข้อจำกัดในการทำกิจกรรม (Activity limitation)

หมายถึง ความยากลำบากในการกระทำกิจกรรมของแต่ละบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปที่ไม่มีปัญหาทางสุขภาพจะพึงทำได้ อาจมีความยากลำบากได้ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงระดับมาก ดังนั้นข้อจำกัดในการทำกิจกรรมจะพิจารณาที่ “ความสามารถ” ของบุคคลโดยรวมว่า สามารถ ทำกิจกรรมหนึ่ง ๆ จนเสร็จสิ้นได้หรือไม่ ถ้าได้ จะต้องทำด้วยความลำบากหรือไม่ โดยไม่สนใจว่า บุคคลนั้นมีความบกพร่องอะไรบ้าง

➤ ข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม (Participation restriction)

หมายถึง ปัญหาที่บุคคลประสบเมื่ออยู่ในสถานการณ์หนึ่งของชีวิต โดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่ บุคคลนั้นทำได้กับสิ่งที่คาดหวังว่าบุคคลที่ไม่มี ความพิการสามารถทำได้ ในสังคมหรือวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น การประกอบอาชีพ การเดินทาง การดูแลบุตร การทำงานบ้าน และการเข้าร่วม กิจกรรมในชุมชน เป็นต้น

ในการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2560 นี้ พิจารณาความพิการเฉพาะความบกพร่อง และ ข้อจำกัดในการทำกิจกรรมเท่านั้น

2.3.2 ความลำบาก

หมายถึง ความลำบากสืบเนื่องมาจาก ปัญหาสุขภาพทางร่างกายหรือจิตใจ

2.3.3 ปัญหาสุขภาพ

หมายถึง ร่างกาย จิตใจ หรืออารมณ์มีความผิดปกติ เช่น ความเจ็บป่วย โรคหรือภาวะเรื้อรัง มีลักษณะความบกพร่อง อวัยวะต่าง ๆ ทำงานหรือทำหน้าที่ไม่ได้ตามปกติ เป็นต้น

2.3.4 เครื่องช่วย

หมายถึง อุปกรณ์ อวัยวะเทียม หรือ เครื่องช่วยคนพิการ เพื่อช่วยเพิ่มความสามารถให้ทำงาน ทำกิจกรรมทั่วไป และกิจกรรมสำคัญของชีวิตได้ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือบรรเทาความลำบากหรือปัญหาในเรื่องดังกล่าว

ยกเว้น แว่นตาและคอนแทกซ์เลนส์สำหรับสายตาสั้น ยาว และเอียง ที่สามารถซื้อได้ตามร้านตัดแว่นทั่วไป

2.3.5 ยา

หมายถึง ยาที่ใช้รักษา ควบคุม หรือ บรรเทาความลำบากหรือปัญหาสุขภาพในเรื่องนั้น ๆ

2.4 แผนแบบการเลือกตัวอย่าง

แผนแบบการเลือกตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบ Stratified Sampling (รายละเอียดในภาคผนวก ก.) โดยมีกรุงเทพมหานคร และภาคเป็นสตราตัม รวมทั้งสิ้น 5 สตราตัม และในแต่ละสตราตัม (ยกเว้น กทม.) ได้ทำการแบ่งออกเป็น 2 สตราตัมย่อยตามลักษณะการปกครองของกรมการปกครอง คือ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล หน่วยตัวอย่างชั้นที่หนึ่ง คือ เขตแ่งนับ หน่วยตัวอย่างชั้นที่สอง คือ ครั้วเรือนส่วนบุคคล

การเลือกตัวอย่างชั้นที่หนึ่ง จากแต่ละ สตราตัมย่อย หรือแต่ละเขตการปกครองได้เลือก เขตแ่งนับ (Enumeration Area: EA) ตัวอย่างอย่างอิสระต่อกัน โดยให้ความน่าจะเป็นในการเลือกเป็นปฏิภาคกับจำนวนครั้วเรือนของ EA นั้น ๆ ได้จำนวน EA ตัวอย่างทั้งสิ้น 5,970 EA จากทั้งสิ้นจำนวน 127,460 EA

สำหรับการเลือกตัวอย่างชั้นที่สอง ครั้วเรือนส่วนบุคคล เป็นหน่วยตัวอย่างชั้นที่สอง ก่อนดำเนินการเลือกครั้วเรือนตัวอย่าง ได้มีการสร้างกรอบครั้วเรือนตัวอย่าง โดยทำการนับและจดครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในบ้าน/อาคาร/สิ่งปลูกสร้างทุกแห่งในแต่ละ EA ตัวอย่าง จากการนับจดทุกครั้วเรือนในแต่ละ EA ตัวอย่าง ได้ทำการแบ่งครั้วเรือนส่วนบุคคลออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวิธีการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครั้วเรือนส่วนบุคคลที่มีสมาชิกมีความลำบากหรือปัญหาสุขภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นต่อเนื่องมาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป และ/หรือมีความบกพร่องลักษณะต่าง ๆ : กำหนดให้ทุกครั้วเรือนเป็นตัวอย่าง คือไม่มีการเลือกหน่วยตัวอย่างชั้นที่สอง

กลุ่มที่ 2 ครั้วเรือนส่วนบุคคลที่ไม่มีสมาชิกมีความลำบากหรือปัญหาสุขภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นต่อเนื่องมาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป และ/หรือมีความบกพร่องลักษณะต่าง ๆ : กำหนดให้เลือกครั้วเรือนตัวอย่าง 5 ครั้วเรือนในแต่ละ EA โดยเลือกครั้วเรือนตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีระบบ จากครั้วเรือนส่วนบุคคลทั้งสิ้นที่เหลือจากกลุ่มที่ 1 (รวมครั้วเรือนส่วนบุคคลที่นับจดไม่ได้)

2.5 รายการข้อมูลที่เก็บรวบรวม

- 2.5.1 ลักษณะทั่วไปของสมาชิกในครั้วเรือน
- 2.5.2 การศึกษา
- 2.5.3 การทำงานระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์
- 2.5.4 ความลำบากหรือปัญหาสุขภาพของเด็กอายุ 2 - 4 ปี
- 2.5.5 ความลำบากหรือปัญหาสุขภาพของเด็กอายุ 5 - 17 ปี

- 2.5.6 ความลำบากหรือปัญหาสุขภาพของ
ของผู้ใหญ่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- 2.5.7 ผู้ดูแลของผู้ที่มีความลำบากในการดูแล
ตนเอง
- 2.5.8 ลักษณะความบกพร่อง
- 2.5.9 ภาวะสุขภาพ
- 2.5.10 การใช้เครื่องช่วย สวัสดิการ การใช้
คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
- 2.5.11 ลักษณะของครัวเรือน

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสำรวจนี้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกัน
ทั่วประเทศ ในเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2560
 โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติไป
 สัมภาษณ์สมาชิกของครัวเรือนตัวอย่างโดยใช้
 แบบสอบถาม

ก่อนถึงคาบปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูล
 สำนักงานสถิติแห่งชาติ มีการจัดประชุมชี้แจง
 ทำความเข้าใจแบบสอบถาม คำนิยามที่สำคัญ
 ขอบข่าย คุ้มครอง ตลอดจนการตรวจสอบความครบถ้วน
 และถูกต้องของข้อมูลในเบื้องต้น

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 นำมาบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใน
 สำนักงาน จากนั้นส่งข้อมูลเข้าส่วนกลางสำหรับ
 ประมวลผลข้อมูลต่อไป

2.7 การประมวลผลข้อมูล

สำหรับการสำรวจครั้งนี้เป็นการสำรวจ
 ด้วยตัวอย่าง เพื่อให้สามารถประมาณค่าหรือ
 อนุมานประชากรได้นั้น ต้องมีการคำนวณ
 ค่าประมาณประชากร ตามขั้นตอนดังรายละเอียด
 ในภาคผนวก ก.

CHAPTER 2

STATISTICAL METHODOLOGY

2.1 Target population

Households who took part in the 2017 disability survey were private households both in municipal and non-municipal areas excluding foreign households working in diplomatic or international organizations with diplomatic privileges.

2.2 Reference period

During 12 months prior to the interview date

Refers to the last 12 months prior to the interview date for example if such as

If interviewed in Oct. 2017, the reference time was Oct. 2016 to Sep. 2017.

If interviewed in Nov. 2017, the reference time was Nov. 2016 to Oct. 2017.

If interviewed in Dec. 2017, the reference time was Dec. 2016 to Nov. 2017.

2.3 Definition

2.3.1 Disability

Disability has many dimensions arising from 1) external characteristics; 2) ability to perform activities; or 3) participation restrictions (difficulty in participation in society). For example; from an external point of view, a person with leg amputation has a lack of limbs and might experience difficulty walking, and in terms of social participation no longer be able to do the work they used to perform. Thus, according to International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)

“the definition of disability serves as an umbrella term for impairments, activity limitations, and participation restrictions” as follows:

➤ Impairment

Refers to problems in body function or structure as a significant deviation or loss (including psychological functions) observed or seen clearly: thus; impairments are considered in terms of “organs” or the “functioning” of human parts such as blindness, deafness, amputation of arm(s) or leg(s), paralysis, psychosis/insanity, autism, etc.

➤ Activity limitation

Refers to difficulties an individual may have in executing activities compared to people without health problems, with difficulty ranging from a little to severe. Therefore, activity limitation is considered in terms of a person’s ability to complete an activity. If the activity is accomplished, whether it is done with or without difficulty and without consideration of any impairments.

➤ Participation restriction

Refers to problems an individual may experience in involvement in life situations such as those relating to career opportunities, transportation, childcare, housework, active participation in community, etc. compared to those without disabilities in the same society or culture.

In the 2017 disability survey, disability was considered in terms of impairments and activity limitation only.

2.3.2 Difficulty

Refers to difficulty due to health or mental problems.

2.3.3 Health problems

Refer to physical, mental, emotional disorders such as illness, diseases or chronic condition, impairments, organs do not function normally, etc.

2.3.4 Assistive devices

Refers to equipment, artificial organs or assistive devices to increase the ability to work, perform a general and important activity or to facilitate or alleviate the difficulties or problems in such matters.

Assistive devices **exclude** glasses or contact lenses which can be purchased at an optical shop for the short-sighted and the long-sighted.

2.3.5 Medicine

Refers to drugs used to treat, control; or alleviate difficulties or health problems.

2.4 Sample design

The sample selection method was a stratified sampling (please see Appendix A.) which Bangkok and other regions were counted as five strata. Each stratum (except Bangkok) was divided into two sub-strata according to the type of local administration: municipal area and non-municipal area. The primary sampling unit was the enumeration areas and the secondary sampling unit was private households.

Selection of primary sampling unit: the enumeration areas (EAs) were selected within each substratum, separately and independently among substrata, with the probability proportional to size (PPS sampling). The measure of size assigned to each EA was the total number of households. There were 5,970 EAs sampled from the total 127,460 EAs.

Selection of secondary sampling unit: in each sample EA, private households were divided into two groups by using information from the listing of private households. The selection of private households as secondary sampling units was defined in each group as follows:

Group I (private households with a household member who has difficulties or health problems that persisted for at least six months and/or has impairments). All private households in this group ($n_1 = N_1$) were selected as secondary sampling units.

Group II (private households without a household member who has difficulties or health problems that persisted for at least six months and/or has impairments, and private households that could not be listed). Within each sample EA, exactly 5 private households in this group ($n_2 = 5$) were selected as secondary sampling units by using systematic sampling.

2.5 Data items

- 2.5.1 General characteristics of household members
- 2.5.2 Education
- 2.5.3 Employment during 12 months prior to the interview date
- 2.5.4 Difficulties or health problems of children aged 2-4 years
- 2.5.5 Difficulties or health problems of children aged 5-17 years
- 2.5.6 Difficulties or health problems of adults aged 18 years and over
- 2.5.7 Caregivers of persons with self-care difficulty
- 2.5.8 Impairments
- 2.5.9 Health status
- 2.5.10 Use of assistive devices, welfares, use of computer and internet
- 2.5.11 Housing characteristics

2.6 Data collection

Data collection was carried out in the whole country from October to December 2017, NSO enumerators interviewed members of the sample households using the survey questionnaire.

Before the data collection period, the NSO conducted the enumerator training to explain definitions and sample coverage as well as how to use the questionnaire, including checking the completeness and accuracy of the data.

After the data collection was completed, the data was recorded by computers in the 76 provincial statistical offices, and then sent to the NSO for further data processing.

2.7 Data processing

The survey was a sample survey in order to estimate or deduce the population estimation according to the steps detailed in Appendix A.